

СУСПІЛЬСТВО

«Вірив, що Україна переможе». До 100-річчя Богдана Гаврилишина. Історія успіху та пророцтва

Наталка Саска

19 жовтня 2026, 16:27

Iryna Stelmakh/RadioSvoboda.Org (RFE/RL)

Богдан Гаврилишин (1926-2016). «Вчитися, мріяти, діяти з ентузіазмом, оптимізмом, захопленням!» – такий рецепт його успіху. Фото 2015 року

Слухати 17 хв.

19 жовтня виповнюється 100 років від дня народження одного із найвідоміших українців сучасності – Богдана Гаврилишина. Український економіст зі світовим ім'ям, співзасновник Всесвітнього економічного форуму в Давосі, колишній радник

трьох українських президентів, колишній член **ініціативної групи Першого грудня** та **Римського клубу**, засновник благодійного «Фонду Богдана Гаврилишина» – це далеко не все з переліку того, чим позначив Гаврилишин свій життєвий шлях.

Радіо Свобода зібрало основні факти з життя Богдана Гаврилишина, спогади про нього, цитати з інтерв'ю із ним, записані у різні роки.

Богдан Гаврилишин народився 19 жовтня 1926 року в Коропці. Потрапив на примусові роботи до Німеччини, в таборі біженців отримав середню освіту. Виїхав до Канади, де здобував вищу освіту, будував кар'єру. Жив у Швейцарії. Та про Україну не забував – допомагав розбудовувати незалежну державу.

► [Біографія в подробицях](#)

Свою біографію та спогади, починаючи з дитинства, Богдан Гаврилишин описав у книзі «Залишаюсь українцем», що вийшла у видавництві «Пульсари» у 2011 році.

Крім того, про його життя **зняли стрічку** «Доля Богдана Гаврилишина». Півтори годинний фільм складається зі спогадів: про його село, роботу лісорубом у Канаді, вивчення англійської, навчання в університеті, створення MIM-Женева.

«Те, що я можу робити для своєї Батьківщини, це не є заслуга, це благословення. Мені дуже пощастило у житті. Всі мої думки завжди з Україною, і я вірю, що молодь її змінить», – сказав Богдан Гаврилишин після перегляду.

Богдан Гаврилишин під час відвідин школи, де він колись навчався. Місто Чортків Тернопільської області, 22 жовтня 2014 року

«Україна стане нормальною державою»

У 2009 році у програмі Радіо Свобода «Дійова особа» Богдан Гаврилишин **сказав**: «Я певний, що воно буде, нормальне майбутнє, себто що Україна стане нормальною державою, цей процес почнеться, може, тільки через якихось 8-10 років».

«Вона поки не є нормальною державою – в тому сенсі, що немає політичної еліти... Вони займають великі політичні пости, але вони не є політичною елітою в тому сенсі, що для мене еліта – це люди, які беруть на себе зобов'язання супроти суспільства, які працюють для добра суспільства. А

небагато з наших найвищих політиків належать до тої категорії людей. Вони мають деякі інші інтереси, а не – як робити краще, щоб наше суспільство працювало.

Крім цього, у мене є сувора дефініція, що є нормальна держава. Нормальна держава – це є та, в якій є справді політична свобода, в якій є економічний добробут, в якій є соціальна справедливість і в якій є таке, як я б сказав, симбіотичне співжиття, співжиття з природою, а не тільки експлуатація природи. Це для мене нормальна держава... Багато чого бракує».

Богдан Гаврилишин у 2009 році

«В Україні повинно бути пів мільйона пластунів, і тоді не треба було б турбуватися про майбутнє України»

У 2013 році в інтерв'ю Радіо Свобода Богдан Гаврилишин розповів, що дороговкази на ціле майбутнє його життя йому дав «Пласт».

Львівські пластуни під час заходів з нагоди 111-річниці з Дня першої Пластової присяги. Львів, 22 квітня 2023 року

«Якщо б я не став пластуном, моє життя було б зовсім інакше, я був би зовсім іншою людиною. Це закріпило мою ідентичність. Я був українцем, але то поглибило моє українство. Це одна з причин, чому я залишався українцем, хоча більшу частину життя не жив в Україні...

«Пласт» – це справді чудова школа життя. «Пласт» заповнює ту порожнечу, що залишилася після Радянського Союзу. Хоча піонерський рух – це була наче копія «Пласту» чи скаутингу, але виховували там атеїстів.

Справді цю порожнечу можна заповнити, бо то вчать через велику гру, як це назвав один пластун знаний, Старосольський, – це є «велика гра», це пригоди, навчання, як уміти працювати в групі, як бути лідером, як слухати і інше. Це є любов до природи, дуже важливо в теперішньому екологічному стані світу та України. Як ставитися до інших, піклуватися про своє здоров'я, але більше про своє духовне, моральне здоров'я. Як говорити тільки правду, робити добро для інших і зберігати певний гумор. Це дуже важливо. «Пласт» виховує своїх членів як надзвичайно добрих майбутніх громадян і патріотів своєї Батьківщини».

president.gov.ua (Creative Commons)

Президент України Володимир Зеленський під час зустрічі з представниками українських скаутських організацій, які передали йому Вифлеємський вогонь миру. Київ, 14 грудня 2022 року

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Столітній Пласт: як скаути боролися за Україну колись і як це роблять зараз

Повернувся на Батьківщину, коли йому було під 65 років

«Гаврилишин повернувся на Батьківщину, коли йому, знаному у світі економістові, було вже під 65 років. Здавалося б, пенсійний вік, можна й відпочити.

Проте Гаврилишин лише збільшує свою активність – адже, нарешті, йому, котрий змушений був у молодому віці стати емігрантом, випало щастя повернутися додому та допомогти у перетворенні України на ефективну в політичному, економічному та соціально-екологічному плані державу. Але не так сталося, як гадалося.

Богдан Гаврилишин у дворі школи, де він колись навчався. Місто Чортків Тернопільської області, 22 жовтня 2014 року

Не випадково, мабуть, Гаврилишин в одній зі статей – уже у 2000-х – наголосив:

«У нас немає справжньої політичної еліти; є окремі політики, котрі можуть претендувати на місце в ній, є чимало тих, кого не можна й підпускати до відповідальної діяльності, є й ті, кому треба ще вчитися і вчитися, щоб із них були люди». Вчитайтесь у ці слова, вловіть їхню інтонацію – і ви відчуєте, як авторові цих слів боліла доля України...

Що ж, нагороджували та присвоювали високі звання Богдану Гаврилишину всі президенти України, крім Януковича...

«До того часу, поки не виросте справжня політична патріотична еліта зі знанням мов, з розумінням, як вплітати в нашу національну тканину ниточки найкращого досвіду країн з різних континентів, швидкого прогресу в Україні не буде, – писав Гаврилишин. – Виховання такої еліти я бачу як ключове завдання сьогодення, як відповідь на ті виклики, які дає сучасна доба.

Здавалося б, проблема зафіксована, на тому справа інтелектуала закінчилася. Проте Богдан Гаврилишин, з яким мені випала честь в останні 15 років не раз спілкуватися, був нестандартним інтелектуалом. Він мав, образно кажучи,

беручий розум, який органічно сполучався з неабиякою дієвою енергією й іронічним оптимізмом», – описував 2016-го у своїй «Точці зору» кандидат філософських наук, член Асоціації українських письменників **Сергій Грабовський**.

Богдан Гаврилишин під час відвідин школи, де він колись навчався. Місто Чортків Тернопільської області, 22 жовтня 2014 року

Кравчук: «він дуже хвилювався за війну на сході»

Хоч більшу частину життя Богдан Гаврилишин прожив за кордоном, однак щирішого українця годі й шукати, наголошував свого часу колишній президент України **Леонід Кравчук**.

«Я його запам'ятав дуже щирою людиною, він просто випромінював доброту. Моє таке враження, що він не вмів сваритися. Скільки я його знаю, в складних життєвих ситуаціях чи в обговоренні політичних, економічних питань, він завжди говорив тихо, спокійно і дуже переконливо.

І друге – він дуже любив Україну. Я з ним познайомився в перші роки Незалежності. І був у нього в будинку в Швейцарії. Так увесь його будинок – це була частинка України, там все віддзеркалювало Україну, там все було з любов'ю і повагою до України.

Феномен полягає в тому, що він – людина з Тернопільської області, яка не мала «великого» минулого, – сам зробив себе Гаврилишина-професора. Його життя і діяльність є прикладом людини, яка ставить велику мету і досягає її...

На перших порах, коли він приїхав в Україну і став моїм радником, а він був радником президента Кравчука. Перше питання, яке виникло для України – це ринкова економіка. Я запам'ятав, як він буквально на пальцях нам пояснював, що це означає, тому що не всі ми тоді, вихідці з соціалістичного минулого, знали суть, закони, особливості ринкової економіки. А Богдан Дмитрович був членом **Римського клубу**, керівником відповідних шкіл, відповідних інститутів, проводив великі семінари, конференції, симпозиуми. І я запам'ятав цю школу Богдана Гаврилишина – «перехід до ринкової економіки».

[⬇ ЗАВАНТАЖИТИ](#) ✓

Ми з ним починали думати про нову Україну. І ці думки, наші розмови для мене дуже важливі, тому що я багато з того, що ми говорили, використав у своїй практичній роботі.

Зрозуміла справа, що його думки і пропозиції будуть вивчатися і люди в них будуть знаходити відповіді на багато питань сьогодення. І що важливо, він був і теоретиком, і практиком, причому дуже знаменитим. І справді був професіоналом...

[↓ ЗАВАНТАЖИТИ ↓](#)

Пам'ятаю якась дата була значна, і я сидів поряд із Богданом Гаврилишиним, і ми спілкувалися: говорили про Україну, про її майбутнє, говорили про те, що потрібно для України, що було б краще. Він розповів свої аналізи, пропозиції, свої думки. Він говорив про те, і він в цьому був переконаний, що перспектива в Україні дуже велика, що українці вміють працювати і вміють захищатися. Це вже дні були сучасні, він дуже хвилювався за війну на сході. І він вірив у те, що Україна переможе і переконливо говорив про це. Це я запам'ятав».

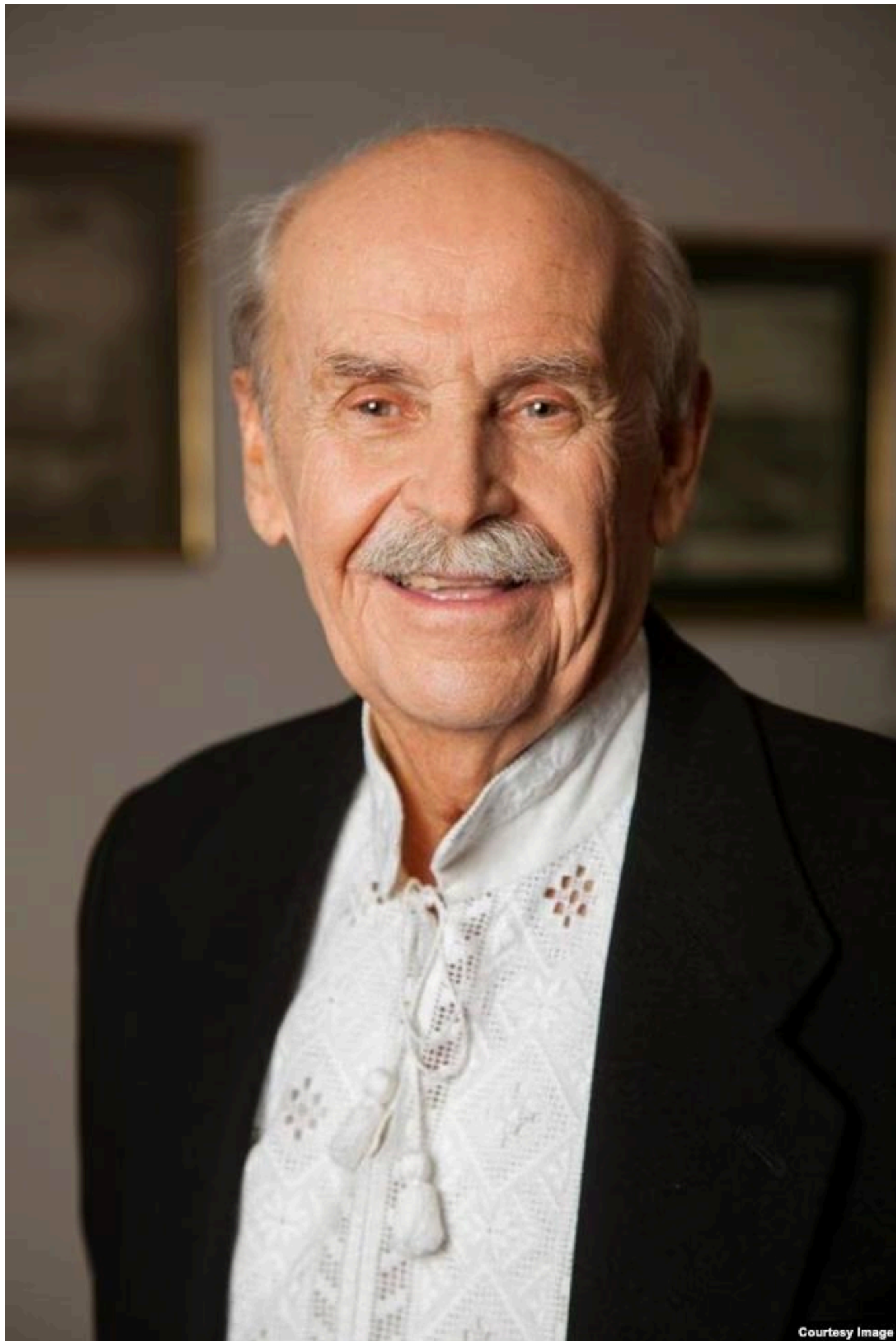
Вакарчук: «він був ідеалістом»

А музикант **Святослав Вакарчук**, у свою чергу, в інтерв'ю Радіо Свобода зазначив: Богдан Гаврилишин до останнього вірив у краще майбутнє України. І додав, що особисто зробить все, аби ця його віра здійснилася.

«Я з ним випадково познайомився в аеропорту. І в перший же момент нашого знайомства ми розговорилися про історію, про революції, про вивчення різних мов, про якісь речі, що відбуваються в Україні. Вам складно уявити ситуацію, коли ми ледь-ледь знайомі, а говорили так, ніби знали один одного вже 10-15 років. Я тоді ледь не спізнився на літак.

Він мене вразив не тільки своїм інтелектом і світоглядом, але й своєю допитливістю. У свій вже похилий вік він буквально як підліток був цікавий до життя. І цю цікавить він зберіг, я думаю, до останніх хвилин свого життя. До того моменту, як я його бачив у нього це зберігалось. Мене так вразило це

*знайомство, що коли я потім повернувся з цієї поїздки, і він теж був в Україні,
ми домовилися зустрітися і потім ще проговорили дві години на ці теми...*

Богдан Гаврилишин (архівна світлина)

Людина, яка з нуля себе створила і піднялася до видатного рівня. Це був для мене, можливо, один з найяскравіших прикладів, як можна абсолютно змінити своє життя власним руками. І я зустрів декількох людей, які, можливо, змінювали моє життя. Він був один з них. Він був один із тих людей, зустрів з якою змусила на себе по-іншому подивитися.

Він був ідеалістом, в хорошому розумінні слова. Тобто людина, яка вірила, що все буде на краще. Все, що він казав, що потрібно змінювати свідомість і треба, щоб прийшло нове покоління людей, і що це нове покоління буде іншим. І він сам робив усе для того, щоб це нове покоління приходило. Він, як людина з чистим розумом, але і з чистою душею ідеаліста завжди вірив в те, що в Україні врешті-решт стане краще, ніж є зараз. Можу вам сказати, що я особисто роблю все для того, щоб його віра все-таки здійснилася. І щоб він, нехай з вічності, побачив, що він був правим».

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Він вплинув на моє життя – Святослав Вакарчук про Богдана Гаврилишина

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Іронічний оптиміст Богдан Гаврилишин.
Суб'єктивні нотатки

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Україні необхідні півмільйона пластунів?

ДИВІТЬСЯ ТАКОЖ:

Було б набагато краще, якби ми не мали прем'єра – Богдан Гаврилишин

Наталка Саска

Співпрацюю з Радіо Свобода з 2005 року. Магістр Інституту журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Народилася на Полтавщині 1984 року. Кореспондентка та редакторка сайту Радіо Свобода

Україна

Політика

Суспільство

Важливе на Свободі